

Piotr Szweda MS

 <https://orcid.org/0000-0001-7492-5135>

 piotr.szweda@upjp2.edu.pl

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

 <https://ror.org/0583g9182>

Fascynacja Krakowem w malarstwie Izy Delekty-Wicińskiej

Kraków, kocham go, kocham to miasto, nie wyobrażam sobie życia zupełnie w innym mieście. W Akademii robiliśmy drzeworyty z fragmentów krakowskich i zobaczyłam to miasto do malowania. Nie żeby wybierać jakieś specjalne fragmenty, bo tu nie ma co wybierać. Tu jest wszystko do malowania, każda ulica, każdy zaułek. Jest to temat ogromnie trudny, żeby namalować dobry obraz o Krakowie, to naprawdę na dziesięć obrazów jak się zrobi dwa dobre malarsko. To jest taka proporcja¹.

Te słowa pokazują, jak wielką miłością darzyła Kraków Izabela Delekta-Wicińska, malarka i aktorka, do końca zawodowo czynna artystycznie (il. 1).

Urodziła się 25 maja 1921 roku w Wadowicach jako córka Józefa Wicińskiego i Olgi z d. Siemek. Swoje szczęśliwe dzieciństwo i młodość spędziła

1 *Malarstwo. Izabela Delekta-Wicińska*, film dokumentalny, scenariusz i realizacja A. Partridge, produkcja Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, 2004.

1. Stuletnia
Iza Delekt-
-Wicińska
w swojej
pracowni.
Fot. archiwum
prywatne rodzi-
ny Delektów.

w domu rodzinnym w Krakowie, w mieście tym ukończyła też prywatne gimnazjum siostr urszulanek. Od wczesnych lat życia przejawiała wyraźne zainteresowania artystyczne. Dorastała w rodzinie wielopokoleniowej i bardzo wyczulonej na sztukę. Od młodości pięknie rysowała i malowała. Nie rozstawała się ze swoim szkicownikiem. W czasie drugiej wojny światowej uczyla się w Szkole Przemysłu Artystycznego, a równocześnie występowała w teatrach podziemnych Wiesława Góreckiego i Andrzeja Mularczyka².

W latach 1945–1952 Iza Wicińska studiowała w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie pod kierunkiem Zbigniewa Pronaszki, Wojciecha Weissa i Wacława Taranczewskiego, w którego pracowni uzyskała dyplom w 1952 roku³. W trakcie studiów zetknęła się też z takimi twórcami, jak: Zygmunt Radnicki, Andrzej Jurkiewicz, Ludwik Gardowski, Stefan Gałęzowski, Jan Hopiński czy Witold Rzegociński. W tym samym czasie uczyla się w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej w Krakowie, gdzie uzyskała dyplom aktorski. Kilka lat poświęciła na naukę tańca pod kierunkiem Janiny Strzembosz. Szlifowała także talent wokalny na zajęciach u prof. Bronisława Romaniszyna. Przez wiele lat, aż do 1981 roku, była aktorką Teatru Bagatela. Występowała również w Teatrze Rozmaitości i Teatrze Młodego Widza. W 1949 roku wyszła za mąż za Franciszka Delektę, aktora, śpiewaka i wykładowcę w Akademii Muzycznej⁴. Z tego małżeństwa urodził się syn Rafał, światowej sławy dyrygent, profesor nauk muzycznych, odpowiedzialny za wykonanie *Nieszporów ludźmierskich*.

Iza Wicińska-Delekta należała do Związku Polskich Artystów Plastyków. Za swoje wybitne osiągnięcia malarskie i teatralne otrzymała Złoty Krzyż Zasługi i Złotą Odznakę Miasta Krakowa. Została odznaczona również Medalem za Zasługi dla Marynistyki Polskiej oraz wyróżniona członkostwem honorowym Stowarzyszenia Marynistów Polskich⁵. Jej dokonania artystyczne na polu sztuk plastycznych są bardzo imponujące. Obejmują udział w ponad 120 wystawach malarstwa, rysunku, pasteli

2 Por. A. M. Jabłoński, *Izabella Delekta-Wicińska. 25 V 1921–12 IX 2023*, Archiwum prywatne rodziny Delektów, s. 1–6.

3 Por. J. Skrobot, *Iza Delekta-Wicińska – pani renesansu*, w: *Iza Delekta-Wicińska. Malarstwo: styczeń – luty – marzec 1996*, Kraków 1996 [niepagl].

4 Por. *Izabela Delekta-Wicińska. Obrazy w 60-lecie pracy artystycznej*, Kraków 2001, s. 5.

5 Por. *Izabela Delekta-Wicińska*, w: *Kolekcja malarstwa z przełomu XX i XXI wieku artystów krakowskich biorących udział w odradzaniu Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie*, red. P. J. Witek, Kraków 2016, s. 29.

i akwrel w Polsce i zagranicą, ale przede wszystkim ogromną kolekcję dzieł, w większości rozproszonych po zbiorach prywatnych i muzeach. Największym jej sukcesem była główna nagroda w konkursie *Prix International d'Art Contemporain de Monte Carlo 1984* za obraz *Matka*, którą otrzymała z rąk samego księcia Monako Rainera III Grimaldiego. Najbardziej znanym jej dziełem jest obraz *Totus Tuus* przedstawiający postać św. Jana Pawła II w objęciach Matki Bożej. Malarka zmarła 12 września 2023 roku w Krakowie w wieku 102 lat⁶.

Twórczość Delekty-Wicińskiej charakteryzuje się bogactwem technik i tematów malarskich. W jej dorobku artystycznym znamienna jest lekkość, z jaką poruszała się między realizmem a ekspresyjnymi formami balansującymi na granicy abstrakcji⁷. Pracowała najchętniej w technice olejnej. Malowała na płótnie, na miedzi, na desce i papierze. Tworzyła też gwasze, akwarele i wykonywała liczne grafiki. Badając jej twórczość na tym etapie naukowych poszukiwań, udało się dotrzeć do jej akwafort, akwatint i suchej igły, miedziorytów, linorytów i drzeworytów. Malarka tworzyła portrety, obrazy religijne, martwe natury, sceny rodzajowe, akty, krajobrazy i pejzaże marynistyczne. Jednak wśród tylu licznych tematów, które podejmowała, był jeden najgłębiej w sercu leżący – Kraków, a w szczególności Stare Miasto i Wawel, Planty, Salwator czy Dębniki.

W literaturze naukowej i popularnonaukowej artystka zajmuje jak na razie bardzo marginalne miejsce. W dotychczasowych publikacjach zawarte są jedynie częściowe informacje dotyczące krakowskiej twórczości Izy Delekty-Wicińskiej. Do tej pory nie została opracowana biografia artystki. Nie podjęto także próby całościowego skatalogowania jej bogatego dorobku. O malarce i jej pojedynczych dziełach można znaleźć jedynie wzmianki w kilkudziesięciu artykułach prasowych przy okazji organizowanych wystaw. Jej nazwisko, choć pojawia się w nielicznych publikacjach, ginie w gąszczu ogólnych rozważań. Do najważniejszych z nich należy katalog dzieł wydany przez Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie w 2004 roku pt. *Izabela Delekta-Wicińska. Olej, akwarela, gwasz, rysunek*⁸. Na uwagę zasługuje artykuł ks. prof. Andrzeja Witko

6 Por. A. M. Jabłoński, *Izabella Delekta-Wicińska*, s. 1–6.

7 Por. *Iza Delekta-Wicińska*, <https://salonkda.pl/artysta/izabela-wicinska-delekta> (12.05.2025).

8 *Izabela Delekta-Wicińska. Olej, akwarela, gwasz, rysunek*, red. P. J. Witek, Kraków 2004.

pt. „*Totus Tuus*” św. Jana Pawła II. *Od teologicznej głębi po ikonograficzną mistyfikację*⁹, w którym analizuje on znany obraz artystki.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie – na przykładzie kilku wybranych obrazów – fascynacji Krakowem w twórczości tej malarki. Analiza poszczególnych dzieł, wykonanych różnymi technikami malarskimi, w większości sygnowanych jej nazwiskiem, zostanie dokonana zgodnie z przebiegiem Drogi Królewskiej, rozpoczynając od Barbakanu przez Rynek Główny, ulicę Kanoniczą aż po wawelskie wzgórze.

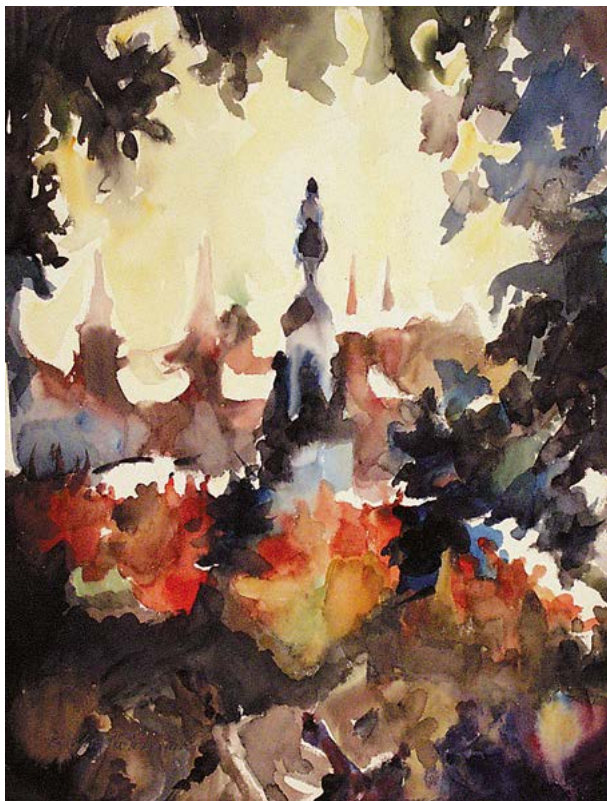
Na pierwszym przedstawieniu, zatytułowanym *Pomnik Grunwaldzki*, wykonanym akwarełą na papierze o wymiarach 46,5 × 35 cm, widać wejście do królewskiego Krakowa, wiodące przez Barbakan i Bramę Floriańską, widziane od strony Pomnika Grunwaldzkiego, znajdującego się na Placu Matejki. W nastrojowej jesiennej interpretacji Delekty-Wicińskiej dominują złotawe brązy, szarości i przygaszone zielenie, nadające scenie spokojnego i melancholijnego charakteru. Ponad wieżami Barbakanu mocno zaznacza się przestrzeń oświetlona przez złociste promienie słońca (il. 2).

Ciekawym przykładem zainteresowania Delekty-Wicińskiej Krakowem są impresjonistyczne ujęcia malarskie Plant. W rękach prywatnych właścicieli znajduje się obraz pt. *Planty krakowskie*. To nastrojowa i impresyjna wizja fragmentu jednego z najbardziej rozpoznawalnych parków Krakowa. Obraz wykonany jest techniką olejną na płótnie o wymiarach 69 × 100 cm. Centralną część dzieła stanowi ścieżka wijąca się przez gęsto zadrzewioną alejkę. Przebijające się przez korony światło tworzy jasną, mistyczną poświatę w głębi, gdzie widać drobną postać siedzącą na ławce. Dominują chłodne, stonowane barwy: zielenie, błękity, fioleto oraz brązy. Miejscami pojawiają się cieplejsze akcenty, jak żółcie i czerwienie, przyciągające wzrok ku środkowej części kompozycji, gdzie światło naturalnie koncentruje uwagę widza (il. 3).

Na początku lat 60. XX wieku powstał rysunek wykonany czarnym tuszem na papierze o wymiarach 38 × 46 cm, przedstawiający krakowski Barbakan, jeden z najbardziej charakterystycznych elementów średnio-wiecznej fortyfikacji królewskiego miasta. Jest to dynamiczna i ekspresyjna kompozycja z dominującymi pionowymi liniami pni drzew i architektury. Obecnie dzieło to stanowi własność prywatną (il. 4).

9 A. Witko, „*Totus Tuus*” św. Jana Pawła II. *Od teologicznej głębi po ikonograficzną mistyfikację*, „*Roczniki Humanistyczne*” 68 (2020) z. 4, s. 45–56.

2. Iza Delekta-
-Wicińska,
*Pomnik Grun-
waldzki*,
akwarela,
46,5 × 35 cm,
własność
prywatna.
Fot. archiwum
prywatne rodzi-
ny Delektów.

3. Iza Delekta-
-Wicińska,
*Planty krakow-
skie*, olej, płótno,
100 × 69 cm,
własność
prywatna.
Fot. archiwum
prywatne rodzi-
ny Delektów.

4. Iza Delektka-Wicińska, *Barbakan*, 1960, rysunek, tusz, 46 × 38 cm, własność prywatna. Fot. archiwum prywatne rodziny Delektów.

5. Iza Delektka-Wicińska, *Brama Floriańska*, 2016, olej, płótno, 70 × 50 cm, własność prywatna. Fot. archiwum prywatne rodziny Delektów.

W swojej twórczości artystka wielokrotnie powracała do przedstawień Bramy Floriańskiej, o różnych porach roku i w różnych ujęciach, zarówno w samodzielnych realizacjach, jak i w tryptykach. Z ostatniego okresu jej życia, z roku 2016, pochodzi obraz wykonany techniką olejną na płótnie o wymiarach 50 × 70 cm. Brama Floriańska została na nim ukazana zimową porą, o czym świadczą pokryte śniegiem drzewa i biała płaszczyzna puchu na ziemi. Centralna wieża bramy dominuje w kompozycji, a całość równoważy grupka przechodniów i fragmenty budynku po lewej stronie (il. 5).

Na jednym ze swoich drzeworytów z Bazyliką Mariacką w tle artystka uwieczniła widok z Małego Rynku na kościół św. Barbary. To niesygnowane i niedatowane dzieło, będące w własnością rodziny artystki, zostało wykonane na papierze o wymiarach 20 × 20,5 cm. Ciekawe, że intuicja organizatorów ogólnopolskiej konferencji „Sztuka w Krakowie. Kraków a sztuka” właśnie ten kadr – tyle tylko, że autorstwa Leona Wyczółkowskiego – wybrała jako motyw na plakat i folder prezentujący to wydarzenie, zorganizowane z okazji 20-lecia Instytutu Historii Sztuki i Kultury Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie (il. 6).

Kolejnym ważnym miejscem w twórczości artystycznej Delekty-Wicińskiej był krakowski rynek. Motyw tego największego placu średnio-wiecznej Europy, skupiającego na jednej przestrzeni kamienice i pałace o kilkusetletniej historii, pojawia się wielokrotnie w jej dziełach. Na przedstawieniu malarskim wykonanym w 1999 roku techniką olejną na płótnie o wymiarach 100 × 81 cm artystka ukazała go w jego wielkości, a zarazem w niezwykłej intymności, w całej gamie barw. Sukiennice ujęte są na nim z przodu, monumentalnie. W centrum widoczne są pomnik Mickiewicza wśród tłumu ludzi przechadzających się po placu, a także stragany z kolorowymi kwiatami. Całość malarka oddała w żywych kolorach. Malowidło znajduje się dzisiaj w prywatnej kolekcji (il. 7).

Magia Rynku Głównego tak mocno oddziaływała na wyobraźnię artystki, że ta bardzo chętnie nawiązywała do tematu zaczarowanej dorożki. Żyła przecież w czasach Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, w którego wierszu dorożka stała się znakiem przejścia między codziennością a sferą marzeń. Kraków jawi się jako miasto półsenne, gdzie noc, światła latarni i cichy turkot kół tworzą aurę sprzyjającą cudowności i magii. Iza Delekta-Wicińska podejmuje ten wątek w sposób wyrażnie malarski, ale bliski duchowo Gałczyńskiemu. Jej obraz *Zaczarowana dorożka*, wykonany techniką olejną na płótnie o wymiarach 50 × 70 cm, nie ilustruje wprost literackiego pierwowzoru, lecz dialoguje z nim poprzez nastrój i symbolikę. Zawiera on w sobie całe mnóstwo dowodów na *genius loci*

6. Iza Delekta-
-Wicińska, *Kościół
św. Barbary*,
drzeworyt,
25,5 × 20 cm,
własność
prywatna.
Fot. archiwum
prywatne rodziny
Delektów.

7. Iza Delekta-
-Wicińska, *Kra-
ków*, 1999, olej,
plótno,
100 × 81 cm,
własność
prywatna.
Fot. archiwum
prywatne rodziny
Delektów.

Krakowa¹⁰. Rozedrgana faktura farby, miękkie kontury renesansowej architektury Sukiennic, kościół Mariacki z charakterystycznymi hełmami wież oraz zamglona perspektywa sprawiają, że krakowski rynek traci cechy topograficznej dokładności i staje się przestrzenią wyobraźni. Umieszczona na pierwszym planie, z prawej strony, w dolnej części obrazu, dorożka zaprzęgnięta w białego konia, staje się cichym bohaterem czarodziejskiego przedstawienia. Podobnie jak w wierszu Gałczyńskiego, tak i na malowidle Delekty-Wicińskiej przemyka ona ulicami nocnego Krakowa. W przodzie siedzi dorożkarz w czarnym płaszczu, trzymając w rękach lejce, a z tyłu państwo młodzi, ledwie zarysowani, widziani jakby przez mgłę rozpościerającą się po rynku. Magiczna aureola kolorowych świateł, w odcieniach czerwieni, zieleni, błękitu, żółci i fioleto, delikatnie otacza dorożkę i postaci. Obraz Delekty-Wicińskiej można więc uznać za jej osobistą, wizualną interpretację wiersza Gałczyńskiego. Realna rzeczywistość Krakowa jest rozpoznawalna, ale została otulona *welonem* malarskiej magii (il. 8).

Jedną z ulubionych ulic Delekty-Wicińskiej znajdujących się na Drozdzie Królewskiej była Kanonicza. Artystka ukazywała ją w różnych technikach. Warto przypomnieć, że jeszcze w latach 70. XX wieku kręcono tam filmy wojenne, bo była to jedna z najbardziej zaniedbanych i zniszczonych ulic Krakowa, a dzisiaj stanowi wizytówkę miasta. Artystka rozpoznawała jej piękno zawsze: fascynowała ją ona zarówno wtedy, kiedy była zaledwie odbłaskiem świetności dawnych wieków, jak i w obecnej postaci, czego dowodem jest ta przykładowa kompozycja. To olejny obraz wykonany na płótnie o wymiarach 80 × 60 cm, przedstawiający w impresjonistyczny sposób Kanoniczą zimową porą 1999 roku. Po zaśnieżonej ulicy, między budynkami, spacerują turyści, a w oddali widać już wzgórze wawelskie z katedrą i zamkiem (il. 9).

O pokrewieństwie z impresjonizmem w przypadku malarstwa Izy Delekty-Wicińskiej świadczą sposoby rozwiązań kolorystycznych. Operowanie dynamicznym niespokojnym kontrastem, antagonizowanie plam, układanie faktury kolorystycznej tak, że jedna plama wynika z drugiej i jedna na drugą się nakłada – to wszystko powoduje złudzenie ruchu, który pomnaża delikatne, acz zdecydowane zderzenie światła i cienia. Uchwyczone na obrazie wrażenie

10 Por. B. Salamon, *Aktorka, malarka i poeta*, „Gazeta Krakowska” 17.01.1996, s. 14.

8. Iza Delekta-Wicińska, *Zaczarowana dorożka*, olej, płótno, 70 × 50 cm, własność prywatna. Fot. archiwum prywatne rodziny Delektów.

9. Iza Delekta-Wicińska, *Kanończa zimą*, 1999, olej, płótno, 80 × 60 cm, własność prywatna. Fot. archiwum prywatne rodziny Delektów.

kolorystyczne daje się przełożyć na ruch wyobraźni i uczuć Artystki, choć zapewne proces przekładu miał odwrotną drogę¹¹.

Wawel był szczególnie bliski Delekcie-Wicińskiej przez całe jej artystyczne życie. Jako córka wojskowego, kapitana 20. Pułku Piechoty Ziemi Krakowskiej, Franciszka Wicińskiego, była od początku wychowywana w duchu patriotycznym. Dlatego postrzegała Wawel z dwudziestowiecznej perspektywy jako serce Polski i nekropolię narodu polskiego, jako miejsce spoczynku królów i wybitnych postaci. W wawelskie wzgórze artystka wpatrywała się codziennie, bo z okna swojej pracowni na krakowskich Dębnikach widziała je doskonale. Dzieł poświęconych tematyce wawelskiej w twórczości artystki jest bardzo wiele. Powstawały w różnych okresach i wykonywane były przez nią w różnych technikach, co świadczy dobitnie o jej artystycznej wszechstronności. Jedną z takich kompozycji jest obraz wykonany techniką gwaszu na papierze o wymiarach 29,5 × 21 cm, niedatowany i niesygnowany. Artystka uchwyciła na nim Kaplicę Zygmuntowską i katedrę wawelską oraz fragmenty zamku. Kolorystyka tego dzieła jest pełna pastelowych, a zarazem intensywnych odcieni. Dominują tu błękity, złoto, zielenie oraz biel (il. 10).

Ciekawym przedstawieniem jest obraz wykonany akwarelą i przedstawiający Wawel nocą, co całkowicie zmienia nastrój kompozycji. Kolorystyka jest ciemna, stonowana, dominują tu czernie, granaty, brązy, szarości, ale i subtelne światła odbijające się w tafli Wisły. Kontury katedry i zamku miękko zlewają się z tłem, tworząc mistyczną, tajemniczą atmosferę. Głębię czerni artystka uchwyciła tu w sposób arcymistrzowski, udowadniając tym samym, że można na czarnym obrazie pokazać tafle rozświetlonej rzeki (il. 11).

Kocham czerni, ogromnie – wyznała kiedyś krakowska malarka. Jest ona trudna, jest ona denerwująca. Wiecie dlaczego denerwująca? Bo ten sam gatunek farby olejnej czarnej, położony na niektórych gruntach w jednym kierunku daje inny kolor, a w drugim inny kolor. No jest przy tym roboty. Mało jednego życia na same czarne obrazy¹².

11 J. Skrobot, *Iza Delekt-Wicińska*, [niepag.].

12 J. Swalski, *Spotkanie z Izą Delektą-Wicińską*, cz. 1, audycja radiowa, *Witryna sztuk wszelakich*, Polskie Radio Jedyńka, 5.05.1993 [nagranie]; J. Swalski, *Spotkanie z Izą Delektą-Wicińską*, cz. 2, audycja radiowa, *Witryna sztuk wszelakich*, Polskie Radio Jedyńka, 6.05.1993 [nagranie].

10. Iza Delekt-
-Wicińska,
Wawel, gwasz,
papier,
21,5 × 20 cm,
własność
prywatna.
Fot. archiwum
prywatne rodzi-
ny Delektów.

11. Iza Delekt-
-Wicińska,
Wawel nocą,
akwarela,
papier,
70 × 50 cm,
własność
prywatna.
Fot. archiwum
prywatne rodzi-
ny Delektów.

Analiza kilku przykładowych obrazów pokazuje niezbicie, że zauroczenie rodzinnym miastem, jego pięknem, nastrojem i historią, głęboko odcisnęło się w twórczości artystki.

Można porównać pasję malarską pani Delekty-Wicińskiej do pisania pamiętnika, które jest imperatywem wewnętrznym, trudnym do racjonalnego wytłumaczenia. Ale chociaż Artystka uprawia malarstwo w swej formie tradycyjnej, pokrewne realizmowi, to nigdy jej sztuka nie jest odwzorowaniem oglądanego przedmiotu, lecz zapisem emocji i wrażeń, jakie ów przedmiot w wyobraźni autorskiej wywołał. Dlatego sztuka Izy Delekty-Wicińska w nastroju przypomina najlepsze liryki i strofy poetyckie, w których „Ja” poety pozostaje zawsze podmiotem utworu¹³.

Aby pokazać swoje ukochane miasto, Delekta-Wicińska podejmowała się różnych technik malarskich, jak: farba olejna, akwarela, gwasz, rysunek, ale i graficznych, takich jak: drzeworyty, miedzioryty czy linoryty. Codziennie ze swojej pracowni na Dębnikach kontemplowała piękną panoramę Krakowa, spoglądając na miasto bliskie jej sercu. Wielką miłość artystki do Krakowa wyrażają przyprószone zimową bielą motywy królewskiego miasta. Ich uroda współbrzmi z zastosowanymi środkami wyrazu. Planty, Barbakan, Brama Floriańska, krakowski rynek, kościół Mariacki, ulica Kanonicza, Wawel – to motywy namalowane z czułością i malarską spontanicznością w ramach zdyscyplinowanej konwencji¹⁴.

„Malarstwo Izabeli Wicińskiej wydaje się bardzo szczere. Prawda i szczerłość jej plastycznego wypowiedzania się, nawarstwienie oraz siła przeżycia, stwarzają pomost pomiędzy jej twórczością a odbiorcą”¹⁵. W obrazach z motywami Krakowa, który ukochała od urodzenia, starała się stale wyszukiwać dla swej malarskiej perspektywy nowe dystanse, inne kąty spojrzenia, jak i inne odmienne oświetlenie. Dzięki temu każde z kolejnych krakowskich przedstawień autorstwa Delekty-Wicińskiej

13 J. Skrobot, *Iza Delekta-Wicińska*, [niepag.].

14 Por. S. Tabisz, *Krakowski sentymentalizm*, <https://dziennikpolski24.pl/krakowski-sentymentalizm/ar/2027002> (19.08.2025).

15 R. Niemirska-Pisarek, *W kręgu malarstwa Izabeli Wicińskiej*, „Widnokrąg” 30.09.1962, s. 2.

nabiera nowych walorów widokowych i kolorystycznych skojarzeń¹⁶. Poznanie krakowskiego wątku twórczości artystki pozwala głębiej zrozumieć jej fascynację i głęboką wrażliwość oddane w słowach „kocham to miasto, nie wyobrażam sobie życia zupełnie w innym mieście”.

Autor ma świadomość, iż podjęty w artykule temat twórczości Izy Delekty-Wicińskiej to dopiero pierwszy krok w poznawaniu i odkrywaniu tej nietuzinkowej krakowskiej artystki. Pilnym zadaniem pozostaje opracowanie jej pełnej, krytycznej biografii, uwzględniającej równoległą działalność malarską, teatralną i muzyczną oraz wzajemne oddziaływanie tych obszarów. Konieczne jest także całościowe skatalogowanie jej dorobku plastycznego, w dużej mierze rozproszonego w zbiorach prywatnych i muzealnych, w Polsce i zagranicą, co pozwoliłoby na rzetelne uporządkowanie chronologii i ewolucji stylistycznej jej prac. Istotną perspektywą badawczą jest również pogłębiona analiza porównawcza jej malarstwa z innymi krakowskimi artystami XX wieku. Na osobne studium zasługuje dialog jej twórczości z literaturą i teatrem. Wreszcie, wartościowym kierunkiem badań byłoby osadzenie twórczości Delekty-Wicińskiej w szerszym kontekście historii sztuki kobiet w Polsce XX i początku XXI wieku, co dałoby możliwość oceny jej miejsca i rangi w pejzażu nie tylko krakowskiej, ale polskiej kultury artystycznej.

Bibliografia

- Bednarski T. Z., *Delekty-Wicińskiej spojrzenie na Kraków*, „Gazeta Południowa” 18.06.1980, s. 5.
- Iza Delekta-Wicińska, <https://salonkda.pl/artysta/izabela-wicinska-delekta> (12.05.2025).
- Izabela Delekta-Wicińska. *Obrazy w 60-lecie pracy artystycznej*, Kraków 2001.
- Izabela Delekta-Wicińska. *Olej, akwarela, gwasz, rysunek*, red. P. J. Witek, Kraków 2004.
- Jabłoński A. M., *Izabella Delekta-Wicińska. 25 V 1921–12 IX 2023*, maszynopis, Archiwum prywatne rodziny Delektów, s. 1–6.

16 Por. T. Z. Bednarski, *Delekty-Wicińskiej spojrzenie na Kraków*, „Gazeta Południowa” 18.06.1980, s. 5.

- Kolekcja malarstwa z przełomu XX i XXI wieku artystów krakowskich biorących udział w odradzaniu Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie*, red. P. J. Witek, Kraków 2016.
- Malarstwo. Izabela Delekta-Wicińska*, film dokumentalny, scenariusz i realizacja A. Partridge, produkcja Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, 2004.
- Niemirska-Pisarek R., *W kręgu malarstwa Izabelli Wicińskiej*, „Widnokrąg” 30.09.1962, s. 2.
- Salamon B., *Aktorka, malarka i poeta*, „Gazeta Krakowska” 17.01.1996, s. 14.
- Skrobot J., *Iza Delekta-Wicińska – pani renesansu*, w: *Iza Delekta-Wicińska. Malarstwo: styczeń – luty – marzec 1996*, Kraków 1996.
- Swalski J., *Spotkanie z Izą Delektą-Wicińską*, cz. 1, audycja radiowa, *Witryna sztuk wszelakich*, Polskie Radio Jedyńka, 5.05.1993 [nagranie].
- Swalski J., *Spotkanie z Izą Delektą-Wicińską*, cz. 2, audycja radiowa, *Witryna sztuk wszelakich*, Polskie Radio Jedyńka, 6.05.1993 [nagranie].
- Tabisz S., *Krakowski sentymentalizm*, <https://dziennikpolski24.pl/krakowski-sentymentalizm/ar/2027002> (19.08.2025).
- Witko A., „*Totus Tuus*” św. Jana Pawła II. *Od teologicznej głębi po ikonograficzną mistyfikację*, „Roczniki Humanistyczne” 68 (2020) z. 4, s. 45–56.

Abstrakt

Piotr Szweda MS

Fascynacja Krakowem w malarstwie Izy Delekty-Wicińskiej

Iza Delekta-Wicińska urodziła się w 1921 roku w Wadowicach, zmarła w 2023 roku w Krakowie. Studiowała na krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, a równolegle uczyła się w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej w Krakowie, uzyskując w efekcie dyplom aktorski. Przez wiele lat jako aktorka Teatru Bagatela występowała także w Teatrze Rozmaitości i Teatrze Młodego Widza. Należała do Związku Polskich Artystów Plastyków. Jej obrazy wielokrotnie były nagradzane w konkursach w Polsce i za granicą. Jednym z jej ulubionych tematów był Kraków. Fascynację tym miastem ukazywała w licznych pracach wykonywanych różnymi technikami: oleju na płótnie, akwareli, gwaszu, a także drzeworycie, linorycie i rysunku. Tworzyła autoportrety, portrety rodzinne, teatralne, obrazy religijne, martwe natury, sceny rodzajowe, akty, krajobrazy i pejzaże marynistyczne. Jej prace cechuje lekkość, z jaką poruszała się między realizmem, a ekspresyjnymi formami balansującymi na granicy abstrakcji.

Słowa kluczowe:

Iza Delekta-Wicińska, Kraków, sztuka, techniki malarskie, Wawel, teatr

Abstract

Piotr Szweda MS

*The fascination with Krakow in the paintings
of Iza Delekta-Wicińska*

Iza Delekta-Wicińska was born in 1921, in Wadowice and died in 2023 in Krakow. She studied at the Academy of Fine Arts in Krakow, and at the same time, she studied at the State Higher Theatre School in Krakow, obtaining a degree in acting. For many years, as an actress at the Bagatela Theatre, she also performed at the Rozmaitości Theatre and the Young Audience Theatre. Her paintings have won numerous awards in competitions in Poland and abroad. One of her favourite motifs was Krakow. She expressed her fascination with this city in many works created using various techniques: oil on canvas, watercolour, gouache, as well as woodcut, linocut, and drawing. She created self-portraits, family portraits, theatrical portraits, religious paintings, still lifes, genre scenes, nudes, landscapes, and seascapes. Her oeuvre is characterized by the ease with which she moved between realism and expressive forms verging on abstraction.

Keywords:

Iza Delekta-Wicińska, Krakow, art, painting techniques, Wawel, theatre